

TÜRKİYE NÜFUSUNDAKİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİN EĞİTİME YANSIMALARI

EDUCATIONAL MANIFESTATIONS OF DEMOGRAPHIC PARAMETERS IN TURKEY'S POPULATION

Gamze YILDIZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Merkez-Çanakkale, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5615-5509>

yildiz.elt@gmail.com

Nejat İRA

Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Çanakkale, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2271-9353>

nejat.ira@gmail.com

T.Hakan YENAL

Dr.Öğr.Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9085-3802>

thyenal@gmail.com

Received: 21.04.2020

Accepted: 17.07.2020

Published: 30.07.2020

ÖZ

Dünya nüfusu son 20 yıldır katlanarak artmıştır. Bu artış o kadar hızlı gerçekleşmiştir ki ilgili alan ve kurumların söz konusu değişimlere aynı hızda uyum sağlamaları beklenmektedir. Eğitim, bu alanların en önemlilerinden biridir çünkü eğitim hem nüfusta gerçekleşen değişim ve dönüşümlere yol açma potansiyeli olan hem de bu değişim ve dönüşümlerden etkilenen bir unsurdur. Bu nedenle nüfus değişim ve dönüşümleri ile eğitim arasındaki ilişki eğitimin geleceği için irdelenmelidir. Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki nüfus değişim ve dönüşümünün eğitime yansımalarını incelemektir. Bunun için çalışmada, 0-14 yaş grubuna ait nüfus sayısı ve oranlarında meydana gelen değişimler incelenmiş ve bu verilerden yola çıkarak okullaşma, müfredat geliştirme, öğretmen yetiştirme, kaynak kullanımı parametrelerine ilişkin önerilerde bulunulmuştur. Bu amaç doğrultusunda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB), Birleşmiş Milletler (UN) ve Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü'nden (OECD), Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)'dan elde edilen veri, tablo, grafikler ve raporlar doküman inceleme yöntemi ile çözümlenmiştir. Çözümleme sonucunda dünya ve Türkiye genelinde 2023 yılına kadar 0-14 yaş grubu nüfusunun artacağı ve bu yıl sonrasında aniden düşeceği görülmüştür. Bu bulgularla ilgili OECD'nin *Gelecekte Okullaşma* raporundan altı gelecek okul senaryosu sunulmuş ve TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) kararlarından yola çıkarak Türkiye eğitim sisteminin bu değişim ve senaryolara uyum sağlayabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Terimler: Okullaşma, eğitim planlaması, demografik dönüşümler, 0-14 yaş grubu, gelecekte eğitim, eğitim-odaklı öneriler, Türk eğitim sistemi

ABSTRACT

The world's population has been unprecedentedly increasing over the last 20 years, which has happened so fast that relevant fields and institutions have been expected to adapt to the resultant changes at the same speed. Among these prominent fields is education because it is potentially both the cause and result of demographic changes. Thus, the interplay between education and demographic changes and transitions should be studied. The present study intended to investigate the educational manifestations of populational changes and transitions in Turkey. For this reason, it analyzed the quantitative changes in the cohort of the individuals aged 0-14 years to make several suggestions concerning such parameters as schooling, curriculum development, teacher training, and resource exploitation. To this end, the authors availed of the statistics, tables, figures, and reports by Turkish Statistical Institute, Turkish Presidency of Strategy and Budget, United Nations, Organization for Economic Co-operation and Development, United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization. The analyses revealed an increase in the population of the individuals of 0-14 years up to 2023 and an abrupt decrease thereafter. In this sense, the authors presented six scenarios of future education from *Schooling for Tomorrow* as projected by OECD and made several suggestions in view of the data made available by the Turkish Presidency of Strategy and Budget for the Turkish educational system to be able to adapt to the populational changes and educational scenarios.

Keywords: Schooling, educational planning, demographic transitions, individuals of 0-14 years, future of education, education-oriented suggestions, Turkish educational system

GİRİŞ

Son 20 yıldır dünya nüfusu insanlık tarihinde hiç görülmemiş oranlarda artış göstermiştir. Gelecek yıllarda da bu artışın devam edeceği öngörülmektedir. Ancak 21. yüzyılın ikinci yarısında dünya nüfusunun daha fazla artmayacağı ve hatta muhtemel bir düşüşe geçeceği tahmin edilmektedir (Lutz vd., 2004: 17). Bu önermeden yola çıkıldığında 2050'den sonra doğum oranının düşeceği ve bu nedenle eğitim-öğretim ile ilgili bu yıldan sonra dünya genelinde farklı politikaların üretilmesi gerektiği söylenebilir. Çünkü bugünün çocuk ve gençlerinin, geleceği inşa edecek olan bireyler olduğunu düşünürsek nüfusta meydana gelecek olan değişimlerin bu yaş grubuna yönelik eğitim politikaları üretilmesinde ayrı bir öneme sahip olduğu ifade edilebilir. “Doğal büyüme oranı, üreme oranı gibi oranların bilinmesi planlama açısından önemlidir. Nüfusun bir önceki yıla ya da yıllara göre artışı, nüfus artış oranı (hızı) ile değerlendirilir” (Karakütük, 2012: 258-259). Bu bağlamda bu çalışma, Türkiye'nin nüfus profilinde ortaya çıkan ve çıkması muhtemel dönüşüm ve değişimlerin 3-14 yaş grubundaki, başka bir deyişle okullaşmaya konu olan bireylerin eğitimine ilişkin kestirimler yapmayı ve bu doğrultuda çeşitli eğitim-odaklı önerilerde bulunmayı hedeflemektedir.

Eğitimde planlama oldukça önemlidir ve planlama yaparken nüfus dinamikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Nüfusun demografik özellikleri ve eğitim planlaması arasındaki etkileşim alınacak kararlar açısından oldukça belirleyici bir rol oynadığı ifade edilebilir.

Eğitim Planlamasında Demografinin Önemi

Planlama, çeşitli parametrelere dair geçmiş, güncel ve gelecek verileri göz önünde bulundurarak amaçlanan bir etkinlik için hazır bulunmadır. Eğitim planlaması, nüfus büyüklüğünün gelecekteki eğilimi ve onun okul çağı nüfusu üzerindeki etkilerini ve bu değişkenlerin eğitime yansımalarını belirlemek açısından önemlidir. Bu anlamda eğitim planlamacıları nüfus dağılımıyla, nüfusun yaş ve cinsiyet yapısıyla ilgilenerek okul çağı nüfusunun görece büyüklüğüyle ilgili olarak veri elde etmeye çalışırlar.

Eğitim planlaması nüfus dinamiği (büyümesi ve değişmesi), sayısı, yaş ve cinsiyet kompozisyonu ve coğrafi dağılıma göre sürekli değişen hedef nüfus ile ilgilidir. Örneğin insanların göçü, coğrafi dağılımları belirler ve bunun da toplumun ihtiyaçları üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bütün bunlar doğrudan eğitim sistemini etkiler. Demografinin bulguları, eğitim planlarının inşa edildiği temellerden biridir (Ereş, 2019: 215). Nüfus verileri, çağ nüfuslarının çözümlenmesi ve çağ nüfusuna eğitim hizmeti verilebilmesi için önemlidir (Karakütük, 2012: 258).

Türkiye'nin demografik dönüşümünde de esas olan nüfus ve nüfusun nitelikleridir. Bunun için demografik özellikleri ve dönüşümü bilinmelidir. Bu anlamda demografik dönüşümün aşamaları; doğum ve ölüm oranlarının oldukça yüksek olduğu birinci aşama; ölüm oranının düştüğü, ancak doğum oranlarının hâlâ yüksek olduğu ikinci aşama; ölüm oranları ve doğum oranlarının düştüğü, dengeli nüfus artışının olduğu üçüncü aşama; doğum ve ölüm oranlarının çok düşük olduğu dördüncü aşama olarak ifade edilmektedir. Türkiye'de ölüm ve doğum oranlarının düştüğü, dengeli nüfus artışının olduğu üçüncü aşama yaşanmaktadır (Sertkaya-Doğan ve Bostan, 2019: 63). Bundan hareketle Türkiye'nin genç ve bir süre daha gençleşmeye devam edecek bir nüfusa sahip olduğu söylenebilir. Bu noktada eğitim planlamasını ilgilendiren soru(n); bu demografik yapının eğitim politikaları ve daha da özelden eğitim uygulamalarını nasıl etkilediği ve etkileyeceğidir.

Nüfus dinamikleri eğitim planlamasında anahtar değişkenlerdir (Bella ve Belkachla, 2000: VII-1) ve nüfus istatistikleri de eğitim planlarının dayandırıldığı değişkenlerdir (Bella ve Belkachla, 2000: VII-3). Buna göre eğitim planlamasının etkileyen parametreler şunlardır:

1. Nüfusun yapısı ve yaş kompozisyonu, okul çağı nüfusunun büyüklüğünü, başka bir deyişle eğitime olan potansiyel talebi belirler. Bu değişken açıkça herhangi bir eğitim politikasının başlangıç noktasıdır. Çünkü çocuk sayısı ne kadar fazlaysa sınıf ve öğretmenlere ihtiyaç da o kadar fazladır. Çoğu gelişmekte olan ülkede okul çağındaki çocukların oranı çok yüksektir ve bu geleneksel eğitim sistemi üzerinde muazzam bir baskıya neden olur.

2. Yoğunluk ve coğrafi dağılım; eğitim masrafları, okul türü seçimi, okulun büyüklüğü ve konumu gibi değişkenleri etkiler.

3. Çalışan nüfusun ekonomik sektör ve yeterlilikler bakımında dağılımını bilmek işgücü ihtiyacını değerlendirmede ve böylece teknik, mesleki ve yüksek eğitim hedeflerini belirlemede yardımcı olur.

4. Temelde doğum oranlarıyla belirlenen nüfus büyümesinin hızı ve bu büyümeye ilişkin dinamikler eğitim planlaması için hayati öneme sahiptir. Aslında gelecekte meydana gelecek doğumların sayısı, her yıl eğitim sisteminin her seviyesinde okutulacak öğrencilerin sayısını ve dolayısıyla yeni eğitim altyapılarının oranını etkiler. Düşen doğum oranları ya da göç nedeniyle öğrenci sayısında ortaya çıkan bir düşüş eğitim planlamacıları için son derece önemlidir. Böyle bir örüntü, okulların kapanması ve açılmasına ilişkin politika değişikliklerine neden olabilir (Bella ve Belkachla, 2000: VII – 3-4).

Buradan anlaşılacağı üzere nüfusun yapısının sosyal rollerin dağılımı açısından son derece önemli olduğu ifade edilebilir. Bu durumda nüfus içinde yer alan çocuk, genç ve yaşlı bireylerin toplam nüfusa oranının eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal yardım alanlarında farklı adımların atılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu çalışmada Bella ve Belkachla (2000)'nın birinci ve dördüncü parametreleri sorunsallaştırılarak Türkiye'de 0-14 yaş grubuna nüfusa dair dönüşüm ve değişimlerin okul yaşında olan bireylerin eğitimine ilişkin kestirimler yapılmış ve bu bağlamda çeşitli eğitimsel önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 0-14 yaş grubuna ait nüfus sayısı ve oranlarında meydana gelen değişimleri incelemek ve bu verilerden yola çıkarak okullaşma, müfredat geliştirme, öğretmen yetiştirme ve kaynak kullanımını parametrelerine ilişkin önerilerde bulunmaktır. Bu amaçla;

1. Türkiye'de nüfusun yapısı ve yaş kompozisyonu, okul çağı nüfusunun büyüklüğü
2. Doğum oranları, nüfusun büyüme hızı ve bu büyümeye ilişkin dinamikler incelenmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması istenen konu hakkında bilgi içeren yazılı, görsel ya da işitsel materyallerin çözümlenmesidir” (Balaban-Salı, 2012: 151). Karasar'a (2012:183) göre doküman incelemesi, “var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya” denir. Bu yöntemde “geçmişteki olguların anında iz bıraktığı resim, film, plak, ses ve resim kayıtlı bantlar, araç-gereç; bina, heykel vb. kalıntılar; olgular hakkında, sonradan yazılmış ve çizilmiş her türlü mektup, rapor, kitap, ansiklopedi, resim ve özel yazı ve istatistikler, tutanak, anı, yaşam öyküsü vb.” incelenir (Karasar, 2012:183). Bu bağlamda çalışmada, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB), Birleşmiş Milletler (UN) ve Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü'nden (OECD), Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)'dan elde edilen istatistik, tablo, grafikler ve raporlar çözümlenmiştir. Araştırmanın amacı gerçekleştirilmeye çalışılırken özellikle 0-14 yaş grubuna ait veriler incelenmiştir. Bunun nedeni, 0-14 yaş grubunun hem doğurganlık konusunda veriler sunması hem de okulöncesi dönem, ilkökul ve ortaokul dönemi ve liseye başlama yaşını kapsamasıdır.

BULGULAR

Nüfus sürekli değişim ve dönüşüm halinde olan bir toplumsal oluşumdur. Bu değişim ve dönüşümler çeşitli nedenlerden (toplumsal, coğrafi, biyolojik vb.) dolayı ortaya çıkar ve devamında da yeni olguların ortaya çıkmasına ve var olan olguların yeni boyutlar kazanmasına yol açabilir. Eğitim ve nüfus birbiriyle sürekli etkileşim içinde olan iki olgudur. Eğitimin nüfusun dinamiklerini etkilediği birçok araştırma tarafından ele alınmıştır (Liu, 1967; Arriaga, 1972; Goujon and Lutz, 2004; Akça ve Ela, 2012; Renteria vd., 2016; Özdemir, 2019; Sertkaya-Doğan ve Bostan, 2019). Diğer yandan nüfusa ilişkin parametrelerin eğitime ilişkin uygulamaları nasıl etkilediğine yönelikçe çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Liu'a (1967: 110) göre, bir ülkenin eğitimsel gelişimi birçok tarihi, kültürel ve sosyo-ekonomik etmeden etkilenir. En önemli etmenlerden biri nüfus artışıdır, özellikle de doğum oranlarının düzeyi ve gösterdiği eğilim. Nüfusun hızlı büyümesi günümüz toplumlarının ana endişelerinden biridir. Bu türden bir büyümenin bir anda ortaya çıkan sonuçlarından biri de okul çağı nüfusunun aniden patlamasıdır. Bu artış verilen eğitimin kalitesinin artmasına engeldir (Mfono, 1993: 383). Özdemir (2019)'e göre Türkiye'nin önde gelen eğitimsel problemlerinden biri okullaşmaya konu olan mevcut ve potansiyel öğrencilerin; ilk, orta, ve üniversite seviyesinde yeterli sayıda eğitici ve öğretici ve derslikten faydalanamaması, bu nedenle de yeterli eğitimi alamamasıdır. Bu nedendir ki eğitimde kalite meselesi son yıllarda eğitim alanındaki tartışmalarda öncelikli gündem maddesi haline gelmiştir. Nüfusun büyümesine karşı öne sürülen sayıtlardan biri de nüfus büyümesinin çocukların aldığı eğitimin niteliği üzerinde olumsuz etki yaratmasıdır (Simon ve Pilarski, 1979: 572). Gelişmiş toplumlar için bir diğer endişe kaynağı yaşlanma ve azalan [genç] nüfustur (Yazıcı, 2004). Bu endişe eğitim açısından ele alındığında azalan işgücü kaynağının nitelikli eleman yetiştirme yoluyla telafi edilmesi anlamına gelmesinin yanı sıra yaşlanan öğretmenlerinin sayısının artması ve yerlerini dolduracak genç bireylerin sayısının azalması anlamına da geliyor olmasıdır. Ancak Mason ve Lee (2019: 8), Asya Kalkınma Bankası Enstitüsü'nün Yaşlanan Toplumlar: Politikalar ve Perspektifler başlıklı raporunda eğitime yapılan yatırımdan dolayı düşük doğurganlığın daha üretken çalışma gücüne ve hızlı ekonomik büyümeye olanak sağlayacağını dile getirmektedirler.

Liu (1966)'nın okul kayıt sayısının artışına etki eden etmenleri irdelediği ve UNESCO ve BM'nin desteklediği *Gelişmekte Olan Ülkelerde Gelecek Okul Kayıtlarına İlişkin Tahminler: Bir Yöntem Kılavuzu* başlıklı rapora göre, nüfusun sürekli arttığı veya okul sisteminin devamlı genişlediği ya da her iki gelişim türünün de meydana geldiği dinamik bir ortamda okul kayıtlarının artması beklenir. Buna karşın nüfus artışı ve okul sisteminin – geçici veya yerel bazda da olsa – genişlemesinin durdurduğu durumlarda okula giden öğrenci sayısı değişmeden kalır ya da düşme emareleri gösterir. Bu nedenle temelde gelecekte okula gidecek olan nüfusun büyüklüğünü belirleyen iki etmen vardır: (1) Genelde beklenen nüfus artışı, özelde ise beklenen okul çağı nüfusu artışı ve (2) salt nüfus büyümesinden başka gelişimlerden ortaya çıkan okul sisteminin beklenen büyümesi (Liu, 1966: 8).

Bu ilişkiyi Türkiye bazında ele alan Kavak (2011), uzun vadeli nüfus projeksiyonları ve eğitim sistemine yansımalarını ele aldığı çalışmasında, toplam okul çağı nüfusunun toplam nüfus içindeki payının 2010–2050 döneminde %35'ten %25'e düşeceğini belirtmiştir (Kavak, 2011: 95).

TÜİK (2019)'in 2007 ile 2019 yılları arasında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre 0-14 yaş grubu çocuk nüfusun cinsiyet bazlı dağılımını gösteren istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. 2007 – 2019 yılları arası çocuk nüfusun (0-14 yaş) cinsiyete göre öngörülen dağılımı (TÜİK, 2019)

Yıl	Toplam	Erkek	Kız	Toplam (%)	Erkek (%)	Kız (%)
2007	18.642.391	9.570.773	9.071.618	26,4	27,1	25,8
2008	18.788.587	9.646.960	9.141.627	26,3	26,9	25,7
2009	18.859.334	9.681.912	9.177.422	26,0	26,6	25,4
2010	18.878.582	9.691.297	9.187.285	25,6	26,2	25,0
2011	18.886.575	9.694.739	9.191.836	25,3	25,8	24,7
2012	18.857.179	9.678.382	9.178.797	24,9	25,5	24,4
2013	18.849.814	9.675.248	9.174.566	24,6	25,1	24,0
2014	18.862.430	9.683.155	9.179.275	24,3	24,8	23,7
2015	18.886.220	9.695.191	9.191.029	24,0	24,5	23,4
2016	18.925.782	9.715.020	9.210.762	23,7	24,3	23,2
2017	19.033.488	9.769.101	9.264.387	23,6	24,1	23,0
2018	19.184.329	9.846.565	9.337.764	23,4	23,9	22,9
2019	19.212.345	9.859.547	9.352.798	23,1	23,6	22,6

Tablo 1, 2007 ile 2019 yılları arasında 0-14 yaş arası bireylerin sayısını ve toplam nüfusa oranını vermektedir. Tabloya göre 2007 yılında 0-14 yaş grubu bireylerin sayısı 18.642.391'dir. Bu sayı 2019 yılında 19.212.345 olarak gerçekleşmiştir. Bu verilerden 2007'den 2019'a 0-14 yaş grubunda yer alan bireylerin nüfusunun arttığı anlaşılmaktadır. Ancak söz konusu nüfusun toplam nüfusa oranına bakıldığında ters bir orantı olduğu, başka bir deyişle 0-14 yaşında olan bireylerin sayısının artarken toplam nüfusa oranlarının düştüğü görülmektedir. Daha detaylı bakmak gerekirse 2007 yılında 0-14 yaş grubunun toplam nüfusa oranı %26,4 iken bu oran 2019'a kadar her yıl kademeli olarak düşerek 2019 yılında %23,1 olmuştur. İncelemeye konu olan yaş grubunun 2007 ile 2019 arasında gözlemlenen sayıları ile toplam nüfusa oranları arasındaki ters orantıdan bu yıllar arasında nüfusun giderek yaşlandığı sonucu çıkarılabilir. Lee'nin (2003: 182) demografik geçiş aşamaları göz önünde bulundurulduğunda bu örüntü söz konusu aşamaların ikincisiyle örtüşmektedir. Bu aşamada doğurganlık düşerken çocuk bağımlılık oranları düşer ve çalışma yaşındaki nüfus toplam nüfustan daha hızlı büyür. Lee'ye göre bu aşama 40 veya 50 yıl sürebilir. Bu açıdan ele alındığında Tablo 1'de görülen örüntünün 2019'dan sonra 40 ila 50 yıl daha devam etmesi beklenebilir.

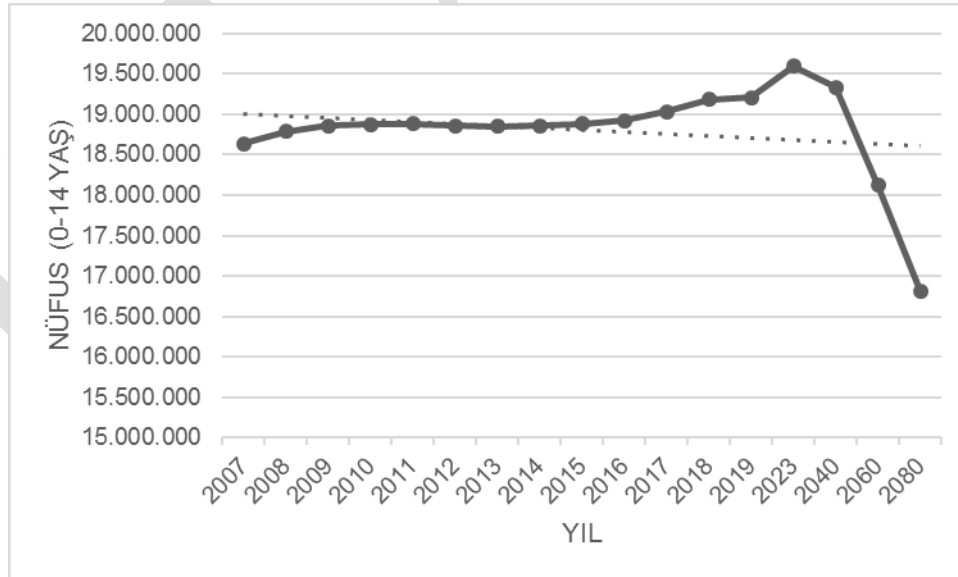
Söz konusu zaman dilimini kapsayan nüfus kestirimleri TÜİK (2018)'in yapmış olduğu yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus (2023,2040, 2060 ve 2080) istatistikleri Tablo 2'te verilmiştir.

Tablo 2. 2023, 2040, 2060 ve 2080 yılları arası çocuk nüfusun (0-14 yaş) cinsiyete göre öngörülen dağılımı (TÜİK, 2018)

Yıl	Toplam	Erkek	Kız	Toplam (%)	Erkek (%)	Kız (%)
2023	19.601.383	10.058.796	9.542.588	22,6	23,1	22,0
2040	19.333.893	9.920.395	9.413.497	19,3	19,8	18,7
2060	18.126.086	9.301.887	8.824.199	16,9	17,5	16,4
2080	16.813.783	8.629.491	8.184.293	15,7	16,3	15,2

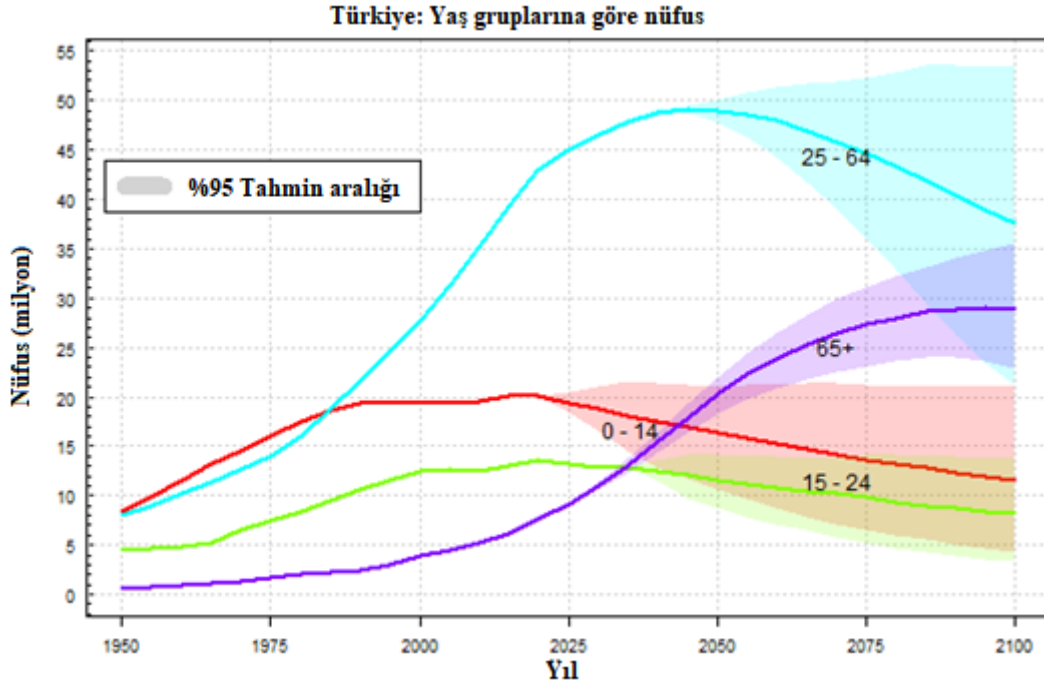
TÜİK (2018)'ten alınan verilere göre hazırlanan Tablo 2'deki veriler 0-14 yaş grubunun toplam nüfusa oranı açısından Lee'nin (2003) sözünü ettiği beklentiyi destekler niteliktedir. Tablo; 2023, 2040, 2060 ve 2080 yıllarında gerçekleşmesi öngörülen 0-14 yaş grubuna ait nüfus ve oranları vermektedir. Tablo 1'ye göre 2019'da 0-14 yaş grubunun toplam nüfusa oranı %23,1 olarak gerçekleşmişken Tablo 2'e göre bu oranın 2023, 2040, 2060 ve 2080'de sırasıyla %22,6, %19,3, %16,9 ve %15,7 olması beklenmektedir. Bu kestirimlerden nüfusun yaşlanmaya devam ettiği ve genç nüfusun ise oransal olarak azaldığı sonucu çıkarılabilir. Asya Kalkınma Bankası Enstitüsü'nün Yaşlanan Toplumlar: Politikalar ve Perspektifler (2019) raporunda yaşlanan toplumların yüksek doğurganlık ve düşük eğitimden düşük doğurganlık ve yüksek eğitime bir kayma eğilimi sergilediğini (2019: xi) ve bu tür toplumlarda artan kaynakların gelişmekte olan ülkelerde eğitime daha fazla fon ayrılması ve eğitim programlarıyla işgücü üretkenliğinin arttırdığını ifade etmektedir (2019: xii). Bununla ilişkili olarak TÜİK (2018)'in yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus istatistiklerinden elde edilen verilerle hazırlanan 2007 ve 2080 yılları arasında 0-14 yaş nüfusunun değişimi Grafik 1'de verilmiştir.

Grafik 1. 2007 ve 2080 yılları arasında Türkiye'nin 0-14 yaş nüfusunun değişimi (TÜİK, 2018) verilerinden hazırlanmıştır

Grafik 1, 2007 ve 2080 yılları arasında Türkiye'nin 0-14 yaş aralığındaki nüfusunun değişimi grafiğine göre 0-14 yaş aralığında bulunan bireylerin sayısı 2007'den 2023'e kadar artmaktadır. Ancak 2023 yılında

yaklaşık 19,5 milyon olan söz konusu bireylerin nüfusunun, 2080 yılına kadar yaklaşık 16,5 milyona düşmesi beklenmektedir.

Grafik 2. Birleşmiş Milletler (2019)'in yaş gruplarına göre Türkiye nüfus kestirimleri (1950-2100)

Grafik 2, Türkiye'nin 1950 ile 2100 yılları arasında gerçekleşmesi öngörülen nüfusuna ilişkin Birleşmiş Milletler verilerini içermektedir. Grafik 2'de de 2023 yılı civarında 0-14 yaş grubu nüfusunda bir düşüş görülmektedir. Grafik 1 ile kıyaslamak gerekirse her iki grafikte 2023 civarında 0-14 yaş grubu nüfusu benzer sayılarda olsa da Grafik 1'de 2080 yılında 0-14 yaş grubunun nüfusu yaklaşık 16,8 milyon iken Grafik 2'de yaklaşık 14 milyondur. Bu öngörülerde 0-14 yaşında olan bireylerin nüfusu örtüşmese de artış ve düşüş eğilimlerinin benzer olduğu ifade edilebilir. Buradan da 2023 yılının Türkiye'nin nüfus dönüşümü için bir dönüm noktası olduğu anlaşılabilir.

TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019) tarafından yayınlanan On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)'nda yer alan Milli Eğitim Bakanlığı 2018 verileri ve 2023 yılı tahminleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. On Birinci Kalkınma Planı'nda yer alan 2018 yılı verileri ve 2023 yılı eğitim hedefleri

	2018	2023
5 Yaş Net Okullaşma Oranı (%)	75,1	100,0
	İlkokul	58,7
Tekli Eğitimdeki Öğrenci Oranı (%)	Ortaokul	66,4
	Lise	93,2
		100,0

Tablo 3 On Birinci Kalkınma Planı 2018 ve 2023 yıllarına ait okullaşma oranlarına göre 5 yaş net okullaşma oranı 2018 yılında %75,1 olarak verilmiştir, aynı yıla ait ilkökul, ortaokul ve liseye ait oranlar ise sırasıyla %58,7, %66,4, ve %93,2 olarak gerçekleşmiştir. Tabloda okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde 2023 yılında %100'lük bir okullaşma oranı hedeflenmektedir. Okullaşma, kalkınma planının

sadece bir parçası, öğrencilerle ilgili olan kısmıdır. Böyle bir hedefin öncelenmesi de doğaldır çünkü okulun ve diğer aktörlerinin temel hedefi bireyi topluma fayda sağlayacak bilgi, beceri, davranış ve tutumlarla donatmaktır. Bu nedenle öğrenci ile birlikte diğer parametreler olan öğretmen, ebeveyn, müfredat gibi etmenlerin de göz önünde bulundurulması gerekir. Kavak'ın (2011: 192) da belirttiği gibi nüfusla ilgili kestirimler eğitim uygulamalarını tasarlayan ve planlayan aktörlerin, gelecekte ortaya çıkacak öğrenci sayılarını tahmin edebilmeleri amacıyla olduğu kadar fiziksel imkan ve öğretmen ihtiyacına ilişkin öngörülerde bulunmaları için de yararlı bilgiler sunar. Bu bağlamda planda bulunan 2023'e dönük politika ve önlemlerden yola çıkılarak demografik değişimlerin Türkiye'de yol açabileceği eğitimsel ihtiyaçlara yönelik bazı önerilerde bulunulabilir.

On Birinci Kalkınma Planı (2019:135-141)'nda eğitime yönelik amaç Türkiye'nin "beşeri yapısının güçlenmesine yönelik tüm kademelerde kapsayıcı ve kaliteli eğitim hamlesiyle bilgiyi ekonomik ve sosyal yarara dönüştüren, teknoloji kullanımına ve üretime yatkın nitelikli insan yetiştirilmesi" ve "tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişim sağlamaları" olarak belirtilmiştir. Bu amaçta "ekonomik ve sosyal yarar", "teknoloji kullanımı", "üretimi yatkın nitelikli insan yetiştirme" ve "hayat boyu öğrenme"nin altı çizilmelidir. Çünkü "üretimi yatkınlık" ve "teknoloji kullanımı", teknoloji çağına ayak uydurmak, gelecekte ortaya çıkacak olan teknoloji-odaklı üretim ihtiyacını karşılamak ve nüfusun yaşlanmasından dolayı düşecek olan insan gücünü telafi etmek için önemlidir. Bu amaçları gerçekleştirmek için planda sıralanan politika ve önlemler dikkate alınarak 0-14 yaş grubuna giren bireylere ilişkin değişimlerin sonucu meydana gelebilecek eğitim ihtiyaçlarını karşılamada uygulamacı ve araştırmacılara şu öneriler sunulabilir:

1. Bireylerin okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise kademelerine erişimleri sağlanmalı ve kolaylaştırılmalı.
2. Bireylerin eğitime erişiminin uygulamada etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için mevcut fiziki ortam ve imkanları geliştirilmeli, eksik olanların tamamlanmalı. Kaynakların verimli bir şekilde kullanılması ve dağıtılması için mevcut olanların geliştirilmesi ve kullanılması öncelenmeli.
3. Tanısal testler öğrencilerin ilgi alanları ve yeteneklerini belirlemede çok faydalıdır. Kısa, orta ve uzun vadede önem kazanması ve ortaya çıkması muhtemel alanlar tespit edilmeli ve tanısal testlerden elde edilen sonuçlarla bu alanlar ilişkilendirilerek öğrenciler yönlendirilmeli, gerekirse bilim-sanat sınıflarına ağırlık verilmeli ve benzeri sınıflar yaygınlaştırılmalı.
4. Fırsat eşitliği ve nitelikli eğitime erişim ilkeleri çerçevesinde eğitim kurumları arasındaki farklar, eğitimin niteliği ve imkanlar açısından farklar azaltılmalı, farklılıkların giderilmesi hedeflenmeli.
5. Türkiye'de 0-14 yaş grubunda yer alan kız ve erkek bireylerin sayısı birbirine çok benzerdir ve yakın ve uzak gelecekte de bu benzerliğin devam edeceği öngörülmektedir. Bu nedenle kız ve erkek öğrencilere sunulan eğitimin niteliği ve niceliğinde tespit edilen farklılıklar giderilmeli ve her iki cinsiyet grubundaki bireyler eşitlik ilkesi dahilinde toplumsal ve evrensel fayda odağında eğitilmeli.
6. Kısa, orta ve uzun vadede önem kazanması ve ortaya çıkması muhtemel alanlara Türkiye'nin her bölgesinden bireylerin katkı sağlayabileceği düşünüldüğünde fırsat eşitliği ilkesi benimsenerek dezavantajlı bölgelerdeki eğitimin niteliği ve niceliği geliştirilmeli ve diğer bölgelerde sunulanlarla koşut hale getirilmeli.
7. Küreselleşmenin gelecek yıllarda da artarak devam etmesi olası olduğundan küresel etkileşimi yerel değerleri koruyarak gerçekleştirebilecek bireylerin yetiştirilmesi için değerler eğitimi okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise eğitiminin önemli bir parçası olmaya devam etmelidir.
8. Fen ve sosyal bilimler sürekli bir devinim içinde olduğundan bu alanlarda meydana gelen ve kısa, orta ve uzun vadede meydana gelmesi muhtemele konular belirlenmeli ve müfredatlar var olanlara göre geliştirilmeli, olası olanlara göre ise uyarlanmalı ve esnek yapılmalı, aday öğretmenlerin

- eğitimi bunlara göre düzenlenmeli ve görevdeki öğretmenler bu konularda hizmet-içi eğitimlerle geliştirilmeli.
9. Her ne kadar gelecekte özel alan bilgi ve becerilerine artan oranda gereksinim duyulacak olsa da disiplinlerarası etkileşimler de gelecekte ortaya çıkacak olan sorunlara çözüm bulmada önemli roller oynayacaktır. Bu nedenle alanlar arası çalışmaya yatkınlıklarını geliştirecek etkinlikleri müfredatlara eklenmeli; bu türden etkinlikleri sunacak aday ve çalışan öğretmenler örgün ve yaygın eğitimler yoluyla geliştirilmeli.
  10. Bir kurum yöneticilerin vizyonu el verdiği kadar etkin ve etkili olabilir ve kendini geliştirebilir. Bu nedenle geleceğin bireylerini yetiştirecek olan kurumların yöneticileri kurumlarının mevcut durumlarında ve gelecek senaryolarında verimli ve amaç doğrultusunda işleyebilmesi için eğitilmeli.
  11. Öğretmenler ve okul yöneticileri, toplumu olası dönüşümlere ve eğitimsel değişimlere hazırlamada yardımcı olmalı.

OECD'nin *Gelecekte Okullaşma* (Schooling for Tomorrow) başlıklı çalışmasına göre (a) ğrenmenin niteliği, reform ve yeniliklerin başarısı, müfredat veya değerlendirme politikalarının ve standartları yükseltmek ve belirli bir grup öğrencinin ihtiyaçlarını karşılama çabalarının etkililiği öğretmenlere bağlıdır (2001: 70-71). Çünkü getirilmek istenen değişiklik ve yeniliklerin ana uygulayıcısı öğretmenlerdir. Bu nedenle hiçbir uygulama öğretmenler hesaba katılmadan değerlendirilmemelidir. Öğretmenlerin gelecekte yürütülmek istenen planlardaki önemine OECD'nin aynı çalışmasının sunduğu, geleceğe yönelik altı okullaşma senaryosunda da değinilmiştir. Senaryolar, okullaşmaya dair olası geleceklere keşfetmek ve söz konusu geleceklere şekillendirmeye yardımcı olacak siyasetçilerin ve profesyonellerin oynayabileceği potansiyel rollerin daha iyi anlaşılması için tasarlanmıştır. Bu senaryolardan ilk ikisi "mevcut durumun betimlenmesi (status quo extrapolated)," boyutunda ele alınmaktadır ve mevcut modellerin sürdürülmesi üzerine kurulmuştur. Takip eden ikisi, okulların yeni bir dinamizm, itibar ve amaç kazanması ile önemli oranda güçlendirilmesini konu almakta ve "yeniden okullaşma (re-schooling)" boyutunda betimlenmektedir. "Okulsuzlaşma (de-schooling)" boyutunda irdelenen son ikisi ise gelecekte okulların konumunda gerçekleşmesi olası ciddi bir düşüşe tanıklık edecek geleceğin dünyalarını resmetmektedir (2001: 78). Bu altı senaryo aşağıdaki gibidir:

Birinci Senaryo: Dirençli bürokratik okul sistemleri

Bu senaryo, okulları güçlü, bürokratik, değerleme direnen sistemler olarak tasvir eder. Okullar çoğu zaman "işler böyle" anlayışı ile ve yukarıdan aşağı ilerleyen bir yönetim anlayışıyla birbirinden yalıtılmış birimler – okullar, sınıflar, öğretmenler – olarak yönetilir. Sistem, daha geniş olan, kendisini kapsayan çevreyle çok az etkileşime geçer ve kendi gelenek ve kurallarına göre işler.

İkinci Senaryo: Pazar modelini genişletme

Bu senaryoda okullar; deneyimleme, çeşitlilik ve yenilik kültürleri bağlamında bir bilgi gündemi etrafında yeniden canlılık kazandırılan merkezi öğrenme örgütleri olarak işler. Sistem, özellikle dezavantajlı toplulukların yararına kayda değer miktarda yatırımdan faydalanır ve bünyesinde öğretmenlerden yüksek beklentilerin olduğu çalışma ortamları bulundurur.

nc Senaryo: Ana toplumsal merkezler olarak okullar

Bu senaryoda okulların etrafına örülmüş duvarlar yıkılır ama yine de diğer topluluklarla sorumluluklarını paylaşarak güçlerini korurlar. Formal olmayan öğrenme, müşterek öğrenme ve nesiller arası etkinliklerin önemi vurgulanır. Yüksek düzeyde kamu desteği kaliteli bir ortamı temin eder ve öğretmenler gösterilen büyük saygının tadını çıkarır.

Dördüncü Senaryo: Odaklı öğrenme örgütleri olarak okullar

Bu senaryo; kimin eğitimi verdiği, eğitimin nasıl verildiği, seçimlerin nasıl yapıldığı ve kaynakların nasıl dağıtıldığına ilişkin pazar yaklaşımlarının geniş bir uzantısını tasvir eder. Hükümetler, “müşterilerin” memnuniyetsizliği nedeniyle okulları işletmekten vazgeçer. Bu gelecek, yenilik ve dinamizmin yanında tecrit ve eşitsizlik de getirebilir.

Beşinci Senaryo: Öğrenen ağları ve ağ toplumu

Bu senaryo, okulların ortadan kaybolduğu, ileri düzeyde gelişmiş “bir ağ toplumu” içinde işleyen öğrenme ağlarının okulların yerini aldığı bir ortamı betimler. Çeşitli kültürel, dini, ve topluluksal ilgilerin üzerine kurulan ağlar, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yoğun bir şekilde kullanılmasıyla birçok farklı örgün ve yaygın öğrenme ortamlarını ortaya çıkmasına neden olur.

Altıncı Senaryo: “Öğretmenin sistemden çıkışı – çöküş senaryosu

Bu senaryo, okul sisteminin çöktüğü bir ortamı resmeder. Temelde bu duruma, emeklilik, tatmin edici olmayan çalışma koşulları ve başka bir yerde daha çekici iş imkanlarının varlığının ortaya çıkardığı ciddi öğretmen kısıtlılığı neden olur.

Bu açıklamalardan da anlaşılmaktadır ki geleceğe yönelik okullaşma planlarını ilgilendiren üç olası senaryo vardır: okulların mevcut durumlarını koruması, yeni boyutlar kazanarak yeniden kavramsallaştırılması ve bilindik okul anlayışının yok olması. Hem TÜİK hem de BM’nin Türkiye Nüfus projeksiyonlarına bakıldığında 0-14 yaş grubu nüfusunun 2023’e kadar arttığı, 2023’ten sonra ise hızla düştüğü görülmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde 2023’e kadar artışın okullar üzerinde bir okullaşma baskısı oluşturacağı söylenebilir. Okullaşma baskısı beraberinde okul imkanlarının nitel ve nicel olarak geliştirilmesi, yeni öğretmenlerin atanması, yeni atanan ve görevde olan öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, mevcut okul imkanlarının daha iyi kullanılması, müfredatların artan bu nüfusu daha nitelikli yetiştirme için düzenlenmesi gibi gereklilikleri beraberinde getirecektir. Bu baskı bir olumsuzluk olarak değerlendirilmemeli, topluma fayda sağlayacak bireylerin yetiştirilmesi için bir fırsat olarak görülmelidir. 2023’ten sonra ise Türkiye’de bulunan 0-14 yaş grubuna giren bireylerin sayısının düşmeye başlayacağı, özellikle 2050-2080 yılları arasında bu düşüşün daha belirgin olacağı düşünüldüğünde eğitim sisteminin okullaşma talebi baskısından ziyade, düşen 0-14 yaş nüfusundan azami toplumsal faydanın nasıl elde edileceğine yoğunlaşması gerekecektir. Böyle bir senaryoda 2023’ten sonra Türkiye’nin artık kaygı duyacağı parametre nicelikten çok nitelik olacaktır. Bu durumda karar vericilerin 2023’ten önce nicelik (öğrenci, okul, öğretmen, derslik, materyal sayısı vb.) ve nitelik (iyi donanımlı okullar, kendini geliştiren eğitimciler, değişimlere ayak uydurabilen yöneticiler, mevcut ve gelecekteki toplum ihtiyaçlarına göre yetiştirilmiş öğrenciler vb.) ile ilgili parametreleri aynı anda düşünmesi gerekirken, 2023’ten sonra odağın niteliğe kayması olasıdır. Ancak belirleyici bir parametre olarak nicelik de göz ardı edilmemelidir. Çünkü Bella ve Belkachla (2000)’ninde belirttiği gibi nüfus yapısı ve yaş kompozisyonu herhangi bir eğitim politikasının başlangıç noktası olduğundan ve çocuk sayısı ne kadar fazlaysa sınıf ve öğretmenlere ihtiyaç da o kadar fazla olduğundan geleneksel eğitim sistemi üzerindeki baskının fazla olması ve bu sebeple niceliğin önemli bir dinamik olması kaçınılmazdır. Bella ve Belkachla (2000)’nin yukarıda bahsedilen dördüncü parametresinde de belirtildiği gibi nüfus büyümesinin hızı ve bu büyümeye ilişkin dinamikler eğitim planlamacıları için kritik öneme sahiptir. Bu da eğitim politikaları ve nüfus dinamikleri arasındaki ilişkiyi açıkça göstermektedir.

Bu şartlar altında mevcut durumunu korumaya çalışan bir eğitim sistemi kısa vadede etkili gibi görünse de orta ve uzun vadede yukarıda bahsedilen parametrelere ayak uyduramayacaktır. Çünkü değişime – bu çalışmada demografik değişimler – ayak uyduramayan okullar ve eğitim sistemleri değişime ayak uyduramayan öğrenci yetiştirecektir. Bu nedenle Türk eğitim sisteminin benimsemesi gereken senaryo bu olmadığından Türkiye bu türden bir senaryodan kaçınmak için eğitimsel politikalar üretmelidir. Buna

benzer demografik değişim ve dönüşümlere ayak uydurmaya imkan sağlayacak senaryo, ikinci senaryo olan ‘okulların yeni boyutlar kazanarak yeniden kavramsallaştırılması’ senaryosu olduğu söylenebilir. Çünkü görülmektedir ki nitelik hem 2023’ten önce hem de 2023’ten sonra temel odak olmalıdır. Bu bağlamda her dönemde ve her koşulda okulun, öğrencinin, eğiticinin, yöneticinin, müfredatın niteliğini koruyacak ve arttıracak, kendini uyarlayabilen ve yenilikçi eğitim sistemine ihtiyaç olacaktır. Yukarıda genel hatları çizilen nüfus değişim ve dönüşümleri çerçevesinde üçüncü senaryo olan ‘bilindik okul anlayışının yok olması’ senaryosu istenilen bir durum gibi görünse de bu senaryonun öngörülemez sonuçlar doğuracağı söylenebilir çünkü uzak gelecekte bilim ve teknolojinin hem nüfus hem de eğitim de ne gibi değişiklikler getireceğini öngörmek zordur. Yine de müfredat-, bina-, insan-, materyal-odaklı eğitim anlayışından vazgeçilerek sanal eğitim ortamının daha fazla ağırlık kazanacağı söylenebilir. Böyle bir senaryonun meydana gelmesi durumunda genelde dünyanın, özelde ise Türkiye’nin ‘okulların yeni boyutlar kazanarak yeniden kavramsallaştırılması’ senaryosunu benimseyerek üçüncü senaryoya hazırlık yapması gerekliliği öngörülebilir. Üçüncü senaryonun teknoloji ve bilim ağırlıklı bir “okullaşma” kavramını beraberinde getireceği önermesinden hareket edildiğinde ikinci senaryonun ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir. Bu durumda Türk eğitim sisteminin ikinci senaryoyu benimsemesinde fayda olacağı tekrar söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma nüfus değişimleri ve geçmiş ve günümüze ait okullaşma sayı ve oranlarını da göz önünde bulundurarak gelecekte ortaya çıkacak okullaşma ihtiyaçlarına ilişkin kestirimlerde bulunmaya çalışmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Birleşmiş Milletler (UN) ve Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü’nden (OECD) alınan veri, tablo, grafik ve raporlar kullanılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda 2023 yılının 0-14 yaş grubu için hem dünya genelinde hem de Türkiye özelinde bir milat olduğu görülmüştür. Çünkü bu yıla kadar söz konusu yaş grubunun sayısı artmaya devam etmiş; sonrasında düşmeye başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı 2023 yılı verileri On Birinci Kalkınma Planı tahminlerine göre okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise için okullaşma hedefinin %100 olduğu görülmüştür. Bu hedeften de 2023 yılının Türkiye’nin eğitim politikaları için ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir.

2023’ün 0-14 yaş grubuna ait nüfus projeksiyonları açısından bir kırılma noktası olduğu bulgusundan yola çıkılarak OECD’nin *Gelecekte Okullaşma* çalışmasından ‘okulların mevcut durumlarını koruması’, ‘yeni boyutlar kazanarak yeniden kavramsallaştırılması’ ve ‘bilindik okul anlayışının yok olması’ olmak üzere üç senaryo üretilmiştir. Bu senaryolardan ikincisi olan ‘okulların yeni boyutlar kazanarak yeniden kavramsallaştırılması’ senaryosunun Türkiye için ideal senaryo olduğu sonucuna varılmıştır.

Buna ek olarak SBB’nin On Birinci Kalkınma Planı’nda yer verilen politika ve tedbirlerden hareketle dünyada ve Türkiye’de meydana gelebilecek nüfus değişimlerine ilişkin nüfus kestirimleri de dikkate alınarak Türkiye bazında eğitime ilişkin hem 2023 öncesi hem de sonrasını kapsayacak önerilerde bulunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akça, H., & Ela, M. (2012). Türkiye’de eğitim, doğurganlık ve işsizlik ilişkisinin analizi. *Maliye Dergisi* (163), 223-242.

Balaban-Salı, J. (2012). Verilerin toplanması. Ali Şimsek (Der.) *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınevi.

Bella, N., & Belkachla, S. (2000). *Impact of Demographic Trends on the Achievement of the Millennium Development Goal of universal primary education*. Geneva, Switzerland: UNESCO.

Eduardo E. Arriaga, E. E. (1972). Impact of Population Changes on Education Cost, *Demography* 9(2), 275-293.

- Ereş, F. (2019). *Eğitimde Politika Planlama Ekonomi*. Ankara: Pegem Akademi
- Erol, S. (2016). Küresel bir sorun olarak demografik dönüşüm: Nedenleri, etkileri ve alınması gereken önlemler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* (37), 75-123.
- Goujon, A., & Lutz, W. (2004). Future human capital: Population projections by level of education, Wolfgang Lutz, Warren C. Sanderson, and Sergei Scherbov (Der), *The End of World Population Growth in the 21st Century: New Challenges for Human Capital Formation and Sustainable Development*, London and Sterling: EARTHSCAN Publications Ltd., 121-145.
- Karakütük, K. (2012). *Eğitim planlaması*. Birinci Baskı. Ankara: Elhan Kitap Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. 23. Baskı. Ankara: Nobel Yayınevi
- Kavak, Y. (2011). Türkiye’de Nüfus ve Eğitim: Uzun Vadeli (2010-2050) Nüfus Projeksiyonları ve Eğitim Sistemine Yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi* 41(192), 86-104.
- Lee, R. (2003) The demographic transition: Three centuries of fundamental change. *Journal of Economic Perspectives* 17(4), 167-190.
- Liu, B. A. (1966). *Estimating future school enrolment in developing countries: A manual of methodology*. Paris: UN/UNESCO.
- Liu, B. A. (1967). Population growth and educational development. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 369(1), 109-120.
- Lutz, W., Sanderson, W. C., & Scherbov, S. (2004), *The End of World Population Growth in the 21st Century: New Challenges for Human Capital Formation and Sustainable Development*, London and Sterling: EARTHSCAN Publications Ltd.
- Mason A., & Lee, S. (2019). Macroeconomic impacts and policies in aging societies, Asian Development Bank Institute, Aging Societies: Policies and Perspectives. Erişim: 18 Temmuz 2020, <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/543006/adbi-aging-societies-policies-and-perspectives.pdf>
- Mfono, Z. N. (1993). Education and population awareness in developing countries, *Development Southern Africa* 10(3), 383-391.
- Özdemir, C. (2019). Türkiye’de demografik fırsat penceresi ve eğitimin yaygınlaşmasının sosyoekonomik etkileri. *Nüfusbilim Dergisi* (41), 7-25.
- Renteria, E., Souto, G., Mejía-Guevara, I., & Patxot, C. (2016). The effect of education on the demographic dividend. *Population and Development Review* 42(4), 651-671.
- Sertkaya-Doğan, Ö., & Bostan, H. (2019). Türkiye’nin demografik dönüşümü ve nüfus projeksiyonlarına göre fırsatlar. *Doğu Coğrafya Dergisi* 24(41), 61-90.
- Simon, J. L., & Pilarski, A. M. (1979). The effect of population growth upon the quantity of education children receive. *The Review of Economics and Statistics* 61(4), 572-584.
- TÜİK, (2018), Nüfus Projeksiyonları 2018-2080.
- TÜİK, (2019), Nüfus İstatistikleri. ADNKS
- Yazıcı, S. (2004). OECD ülkelerinde demografik eğilimler ve muhtemel etkileri, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi* (15), (s.n.y.). Erişim: 19.07.2020, <http://www.mfa.gov.tr/oced-ulkelerinde-demografik-egilimler-ve-muhtemel-etkileri.tr.mfa>
- <https://www.oecd.org/site/schoolingfortomorrowknowledgebase/futuresthinking/scenarios/theschoolingfortomorrowscenarios.htm>
Erişim: 19.07.2020
- <https://www.oecd.org/site/schoolingfortomorrowknowledgebase/futuresthinking/scenarios/overviewofthesixsftsenarios.htm>
Erişim: 19.07.2020

EXTENDED ABSTRACT

The world's population has been unprecedentedly increasing over the last 20 years, which has happened so fast that relevant fields and institutions have been expected to keep up with the resultant changes at the same speed. Among these prominent fields is education because it is potentially both the cause and result of demographic changes. Thus, the interplay between education and demographic changes and transitions should be studied. The present study intended to contribute to such scholarly efforts. It analyzed the quantitative changes in the cohort of the individuals aged 0-14 years to make several suggestions concerning such parameters as schooling, curriculum development, teacher training, and resource exploitation. This study attempts to investigate diachronically the demographic changes in the population of individuals aged 0-14 years and to make suggestions on schooling, curriculum development, teacher training, and material use. This study was built on document analysis, a qualitative method. By analyzing the statistics, tables, figures, and reports by Turkish Statistical Institute, Turkish Presidency of Strategy and Budget, United Nations, Organization for Economic Co-operation and Development, United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization, the authors attempted to develop several patterns concerning population change and their respective effects on education (planning). The study was primarily focused on individuals of 0-14 years of age because this age range covers a span from birth to pre-school to high school in Turkey. The obtained data were compared with those available in the related literature. The results of the present paper revealed that 2023 globally and nationally marks a turning point, up to which the population of individuals aged 0-14 years steadily increased but after which the population at stake started to decline abruptly. The projections by Turkish State Planning Organization for the 2023 year include raising the schooling rates of pre-school and primary, middle, and high school to 100%. This manifests how important 2023 is for educational planning and policy making. By considering the policies and measures in the Eleventh Development Planning of the State Planning Organization and global and national population projections, the authors make suggestions concerning the educational practices in Turkey up to and after 2023. Considering that 2023 marks a turning point for educational and populational projections and based on OECD's *Schooling for Tomorrow*, the present study produced three scenarios, i.e. sustaining schools' existing conditions, reconceptualizing schools with new properties, and deconstruction of schools as we know. The second scenario was suggested as the ideal scenario. Schooling, educational planning, demographic transitions, individuals of 0-14 years, future of education, education-oriented suggestions, Turkish educational system